

Hogst i kantsoner langs vassdrag – presiseringer for skogbruk

Bakgrunn

På verdensbasis er det et stort tap av arter (jf. global rapport fra FNs klimapanel). Endret arealbruk er en av de viktigste årsakene til artstapet. Dette har ført til økt oppmerksomhet av all arealbruk.

Kantsoner langs vassdrag er viktige fordi de er habitater for svært mange forskjellige arter. Eksempelvis har enkelte norske kantsoner stor forekomst av hekkende fugler. Kantsonene er også viktige for habitatene i vannet, da de blant annet gir skygge. En stabil kantson er dessuten viktig erosjonsvern.

Langs dyrket jord og i befolkningstette områder blir kantsonene ofte fjernet av ulike årsaker. Økt oppmerksomhet om tap av arter har gitt økt oppmerksomhet om kantsoner, både i jord- og skogbruket.

Regelverk

Vannressursloven § 11, Kantvegetasjon, første ledd første punktum: «Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr.» Dette innebærer at kantvegetasjon skal forvaltes slik at den opprettholdes både i utstrekning og funksjon. Statsforvalteren, ved miljøavdelingen, kan i særlige tilfeller gi fritak fra kravet.

Et naturlig vegetasjonsbelte er flersjiktet, stedegen vegetasjon som er levested for planter og dyr. Bredden kantsonen må ha for å fylle sin økologiske funksjon vil variere ut fra forholdene og hvilke arter som naturlig hører hjemme der.

Norsk PEFC skogstandard (kravpunkt 24 om vannbeskyttelse) stiller en rekke krav til hogst og pleie i kantsoner og hensyn til vann og er spesifikk med tanke på kantsonens bredde. Standarden stiller også krav til dokumentasjon i forbindelse med hogst av ensjiktete, ustabile, grandominerte kantsoner. Norsk PEFC skogstandard er uansett underordnet vannressursloven.

I særlige tilfeller kan kravet om kantsoner fravikes, f.eks. i forbindelse med kritisk erosjonssikring eller veisikkerhetstiltak. Det må i tilfelle skje etter søknad til Statsforvalterens miljøavdeling.

Skjøtsel i kantsoner

Det er ønskelig og tillatt med skjøtsel i kantsoner. En kan ta ut enkelttrær, ustabile trær og uønskede arter. En må sørge for at dyr og planter har et like godt levemiljø etter skjøtsel.

Hvis tiltak i kantsonen fører til at kantsonens økologiske funksjon midlertidig blir ødelagt, må det på forhånd innhentes tillatelse til tiltaket etter søknad til Statsforvalteren ved miljøavdelingen.

Hvordan få enkel praksis for uttak av énsjiktet granskog?

Der kantsonen mot vassdrag er énsjiktet granskog, og det skal gjennomføres tømmerdrift i bestanden innenfor, kan det være nødvendig å hogge kantsonen. Det skal da etableres en mer stabil, sjiktet kantson etter hogst. Lauvtrær skal prioriteres, og det skal ikke plantes til med gran.

Krav: Det er ikke tillatt å fjerne en énsjiktet, ustabil, grandominert kantson uten at Statsforvalteren på forhånd har gitt dispensasjon fra Vannressurslovens § 11 om kantsoner.

Praktisk løsning:

- Hogst av énsjiktet granskog skal meldes inn til Statsforvalteren, ved miljøavdelingen, i rimelig tid før hogsten utføres. Meldingen kan gjerne gis på e-post, til sfvtpost@statsforvalteren.no.
- Meldingen må inneholde kartutsnitt som viser hvor det skal hogges, gbnr., hvem som er grunneier og planlagt tidsrom for hogst.
- Det bør tas bilder av kantsonen før hogst, i tilfelle det blir reist spørsmål om hogsten i ettertid.
- Aktørene kan gjerne sende inn saker samlet, så lenge det skjer før hogst, f.eks. pr. år eller halvår.
- Hogst i kantsoner skal vanligvis meldes i god tid før hogst. Hvis behovet dukker opp «akutt», er det nok med en avklarende telefon til miljøavdelingen hos Statsforvalteren.
- Tiltakshaver får ikke dispensasjonsvedtak fra Statsforvalteren, men blir kontaktet om hogst ikke tillates.

Ved brudd på vannressursloven, er det NVE som følger opp og har myndighet til å treffe vedtak om reaksjoner.